

ХАНТЫ ЯСАҢ

Основана
1 ноября 1957 года

08.12.2022
№23 (3611)

Округ ёмаңхәтл пида!

Югра немуп мўвие,
Шуняң, ләщкам мўвие!
Сәм хошмәлды рўвие,
Лыпи вешкат нумсье,
Нәң ши мўңев мийләдән,
Нәң ши мўңев мойләдән.

Татьяна Молданова

Тухләң сот, куряң сот аки райнум эви Р.К. Слепенкова рәт неңдал пида доль. Н. Вах верум хур

Округев кәща
не пида
вәйтәнтупсы вәс

» 3

Няврәм
сыстам
непек иты...

» 9

Ѓсәвем
сема питум
хәтла

» 10-11

Ас потты тыдәш 24-мит хәтлән Ёмвошн округ дума 14-мит мирхот вәс. Тәм хәтлән депутатәт 2023-мит па елды питты 2024-2025-мит оләта миём округ бюджет вухәт нух вантсәт, щәлта ши поступсийн ёш посәт пунсәт.

2023-мит ола миём округ вухәт нух вантсийт

Мосл лупты, тәм 2022-мит одн мўң мўевн шимәлшәк питы сорни мўв илпийн нух вўды, щирн бюджет ин еша пасырашәк версы. 2023-мит одн округ бюджета 287,2 млрд шойт вух йил, 2024-мит одн – 291,4 млрд шойт вух, 2025-мит одн – 297,6 млрд шойт вух. 2023-мит одн округ бюджетн тәрутәты вухәт – щит 329,5 млрд шойт вух, 2024-мит одн – 320,6 млрд арат шойт вух, 2025-мит одн – 332,4.

Округ дума кәща хә Борис Хохряков лупәс:

» Ма нәмәслум, тәм-хәтл вантум округ вухәт

оләңән непек мет яма па тәса ләщәтсы. Лўв социальной щирн версы, ши верәт пәта 70 % арат вух мәнл. Бюджетэв нйл миллиарда вәна енумл, щит федеральной вухәт унтасн тывл. Ши вухәт карты әшәт омәсты верәта, хәннехәйт вевтам хотәт эвәлт ям хотәта каслуптәты верәта мәнләт. Ма нәмәслум, ши верәт пәта мўң федеральной вухәтн па пўш мәдыюв.

Ши тумпи, елды одн мўң 15 % аршәк вух нявремәт пәта верум поступсәт хўватн сухуптәлўв. Щит әнкетә-ащета нявремәт енмәлдты щира тыдәш вухәт пәта.

Мўң хәс миллиард арат шойт вух карты әшәт омәсты па йилпатты верә мәлўв. Ши тумпи округ бюджет вухәт унтасн 22 әшкола, нявремәт хәтл мәр тәйты щира 3 хот, 10 спортивной тәхи, 22 пәдница омәслы.

Щәлта Сәрханл вошн Ас мухты нурум елды омәсты питлы. Югра мўевн иса районәт округ бюджет эвәлт мәнум ол киньщи аршәк вух холумләт.

Мирхот пурайн депутатәт ләя мәнум хәйт пәта ар поступсы вўсәт. Вантә, ши хәйт, хуйтат мўң мўев вуракәт эвәлт ләвәлдты мәнсәт, па лыв хотәң ех-

дал интәм транспортной налог вухәт сухуптәты ән питләт. Ши тумпи дыв вух таклы юридической нәтупсы холумты щир тәйдәт. Лыв нявремәдә ин әшколайладн тәрүм пәта кәт пўш ләпәтлүйт. Әңкет нявремәдә садика яңхтәл пәта компенсация вухн сухуптәлүйт. Ин йилуп поступсы щирн, щимәш нәтупсийн интәм ләя мәнум хәйт эвләндәл, пухләндәл па ащидәл ищи мәты питлүйт.

Мосл лупты, специальной военной операция лўңтәсты ех – щит ши хәйт, мәтайт Украина, Донецкой па Луганской народной республикай-ңәна, Запорожской па Херсонской областяңәна мўев ләвәлдты мәнсәт.

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Немләл ән вәйтты солдатәт хәтл постәсы

Тәта мосванән Югра мўев Росгвардия тәхи хуща вәлты ех Немләл ән вәйтты солдатәт хәтл постәсәт.

Ши пәта Ёмвош кев вўщитум тўт пўңәлн дыв щурас хуща нух долсьсәт. Щәлта Росгвардия,

вошәң кәщайт, волонтерәт па шуши хәннехуятәт нәмәлмәсәт Вулаң ләлын, арсыр ләл хәрәтн әнтәма йовум хәннехәйт.

Щимәш вер юпийн лыв лыләң лыптәт нух вўщитум тўт ләпн пўнсәт.

Югра мўв Росгвардия тәхи кәща хә, полковник Евгений Симаков ши пурайн пугәртәс:

» Тәмхәтл мўң яма нәмәлмәлўв ши хәннехуятәт, мәта ех немләл ин тәм хәтләт вәнты ән вәйтлүйт, мәта хуятәт Вулаң ләлын пәратсийт муй арсыр ләл хәрәтн вәтшәсийт.

Кашәң щимәш хәннехә мўңева ямсыева ям ясәңән нәмәлмәты мосл.

Сәрханл вошн Росгвардия тәхи хуща служитты хә Дмитрий Маковей ищи хәтәлн 45-мит кўтуп әшколайн вәнл-түйлты пухәт па эвет пила вәйтантыләс па тәм хәтл постәты щирәт оләңән тәс айкеләт верәс.

Югра мўв Росгвардия тәхи айкел хәнты ясәңә тулмащәтәс:
Владимир Носкин

Округев кәщә нә пида вәйтантаупсы вәс

Тәм ванән Ас потты тылҗащ 23-мит хәтәдн Ёмвошн округев луватн вәлты айкел, җкәттты хәннехуятәт Югра мўв кәщә неңев Наталья Владимировна Комарова пида ийха вәйтантаупылдсәт па путремәсәт.

Сырья җкәтәшум хәйт па неңәт едпийн округ кәщәев вўща ясаң тәс па тәмиты лупәс:

» Ешәк хәннехуятәт, шеңк ям, хуты нын арсыр ай кәртәт па вән вошәт эвәлт тәмхәтл ма пиде-ма вәйтантаупылды тыв юхәтсәты!

Елды округ кәщә неңев путәртәс, хуты Югра мўвев тәм олдн специальной военной операция ширн вўюм хә ех ийха мосты араткем җкәтәс па китәс. Кашәң шимәщ вер ямсыева па тўңширәңа арталуман тәта версы. Дәлдн әнтә-ма ювум хәннехә хоттелд ехдала Россия хон пеләк па Югра мўвев кәщәйт ищиты ар ширн кашәң пўш иса сыр-сыр мосты нәтупсәт ләщәтләт. Шеңк вән па вера мосты верәт, хән шимәщ семьяитн юлдн хәшум хәннехуятәт ант юремәлдыт па вәщкәтә вәлты-холты ширелдн нәт-лдыт. Югра мўв кәщәйт нәмәсләт, муй ширн тарна питум хә ех немәтн лыв сырья вәндтйлум әшколайт муй вош хўләт немәтты рәхл, дәлдн ши хуятәт вәлты хўватн елды па ямсыева нәмман ат тәйсыйт. Щәлдта шимәщ тарнаң хәрәт эвәлт юхлы

Югра мўв кәщә нә Н.В. Комарова округев луватн рәпитты айкел кәншты хәннехуятәт пида. В. Енов верум хур

пела юхәтты хә ех лыв мәшитты вердал ямсыева ямәлды, мўң Россия мўвев вәлты-холты поступсәт ширн елды вәндтәты ширәтн ләщәтты, дыведа мосты рәпатәитн мәты па арсыр ямәлды па рўтьщә-ты верәт тәса па вәщкәтә верты, дәлдн лыв юлдн ямшәк вәлты ат питсәт.

Щәлдта округ кәщә нә Наталья Комарова лупәс, муй ширн тәм олдн лыв Макеевка вошн вәлты хәннехуятәтә нәтләт. Елды лыв нәмәсләт 90-кем арсыр тәхийн щәтә вәлты ехдал нўшәйт тўңматты. Щиты тәм олдн мет ай нявремиет хәтл мәр ләвәлты 22 тәхи па әшкола йилдпатсәт. Ши тумпийн ин нуви тўт вўщитты станцияйт па сыстам йиңк әмәрты вўсәт па йилпа верты питлдыт, дәлдн Макеевка вошн вәлты хәннехәйт нуви тўт, летуг кавәртты, йиңк па хошум есәлды нўшәйт әл вантсәт.

Вантә, тәм йисн Ёмвош муй Макеевка кәт вошәң лыв кўтәдн яйңән-апщәңән

ширн лўңтәсты питсәңән. Округ кәщә нә ясәт ширн, елды пела хәлум олд мәр 327 тәхи хуща лыв нәмәсләт сыр-сыр верәтн нәтты Макеевка вошн вәлты хәннехуятәтә. Щит йилуп хотәт омәсты, социальной, культурной, коммунальной па вәлты-холты кашәң ай па вәншәк верәт арсыр ширн ямсыева ләщәтты. Шимәщ нәтупсәт Югра Свердловской области пида ийха пилтәшман Макеевка верты питтәл.

Округ кәщә нә ясәт ширн, тәм юхи хәшум олдн Югра мўвева Украина эвәлт араттелдн хәлум щурәс мултас хәннехә вәлупсы ширләл ләщәтты юхтәс. Тәп тәм лўңән тыв рўтьщәты па сыр-сыр мөш верәт ямәлды ләпәтмит олд вўш эвәлт па 14-кем олд вўша питум нявремәт, 800 пух па эви, юхтыләс. Лыв пиләдә тәта арсыр хәннехуятәт тәса, яма рәпитсәт.

Наталья Комарова тәм мирхотн лупәс, хуты, ин муй арат веритләт, ши арат хәннехә мўң мўвевн

рәпатәитн, вәлты тәхетн муй мөш вер ямәлды ширәтн тўңширәңа мәты питләт. Ши пәта Россия хон пеләк кәщәита па лўв юхи хәшум пураитн арсыр айкеләт немәсыя китәс.

Мирхот мәнум пураин округев кәщә нә телевиденияйн, радивайн муй па газетаитн рәпитты хуятәтн ар ширн иньщәссы. Беларусь эвәлт вәлты айкел кәншты ех иньщәсәт, муй ширн юхи хәшум олд Югра мўв лыв хон пелкәл пида сыр-сыр тынесты-ләтәсты верәт ямсыева па тәса ләщәтты нәмәсл. Наталья Комарова лупәс, хуты Белоруссия пида ямкем ар олд вәщкәтә лыв кўтәдн вәлдәт па рәпитләт. Щиты ин округев Беларусь эвәлт сыр-сыр летутәт па машинайт ләтты веритл. Тәлдта па мўв илпи эвәлт вўты вуй шив мәнл па арсыр дыведа мосты пурмәсәт.

Вантә, па хон пеләк мўв мўң пидәва елды тынесты-ләтәсты ар ширәт хәйс.

Мет юхи хәшум пураин округев кәщә нә путәртәс, хуты тәм йисн шеңк кәтра па юх павәртәт эвәлт омсум хотәт нух лосытты питлдыт. Щитәт юкана йилуп утәт омәсдыйт. Тәмхәтл па иса 2050-мит олд вўшәт вәнты Югра мўвевн немәсыя шимәщ вулаң поступсы округев кәщәйт вўсәт.

Мирхот етшуптум щосн Наталья Комарова нәхмәс:

» *Ма ширемн, елды пела тәмәщ вәйтантаупсәт округ луватн рәпитты айкел кәншты ехлўв пида па ләщәтты мосл, дәлдн ши унтасн кашәң хәннехә иса ямсыева уша павәтл, хуты мўң тәта вәллўв, вәщкәтә па тәса кашәң вер верлўв!*

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Шуши мир нявремәт вәндәтәты ёх әктәщсәт

▲ Югра мұв вәндәтәты неңәт мирхотн

Мирхота Увәс мұв, Сибирь па Дальний Восток 27 мұв эвәлт 70-кәм хуят юхтылдәс. Щит ай пушхәт шавиман па давәдман тәйтә хуятәт, нявремәт вәндәтәты ёх, рәт ясәңа вәндәтәты хәннехуятәт, государственной лаш, наука па культура па оса тәхетн кәпәрттәты ёх вәсәт.

Щи хәтлңән мәр «Но-

веллы законодательства об образовании...» семинар-практикум вер ләщәтсы па отчәтно-выборной мирхот версы.

Отчәтно-выборной мирхотн юхтум мир 2019-2022-мит оләт мәр ләщәтум рәпәтә олҘҘҢан Фаина Леханова путәр хәләнәтсәт па щи тәхия йилуп кәщә па Исполком ёх пирисәт.

Москва хон вошн Ас потты тыләщ 23-24-мит хәтлңәннән Увәс мұв, Сибирь па Дальний Восток шуши мир нявремәт вәндәтәты хуятәт хәлмит пұш вән мирхота әктәщилсәт. Тәм вән мирхот Россия мұв оса тәхи «Увәс мұв, Сибирь па Дальний Восток Ассоциация» ёх па рәт ясәң па увәс мир литература вәндәтәты хуятәт Ассоциация ёх ләщәтсәт.

Йилуп кәщә неңә культуорология наукайт кандидат, Санкт-Петербург вошн Ассоциация тәхийн ух неңә вәлум ими Светлана Чернышова пирисы. Йилуп Исполкома луңсәт: Фаина Леханова (Саха (Якутия), Нина Вейсалова (Санкт-Петербург), Маргарита Килик (Камчатской мұв), Марина Одзьял (Хабаровской мұв), Светлана Готыч (Карелия) па Елена Молданова (Москва).

Увәс мұв, Сибирь па Дальний Восток шуши мир нявремәт вәндәтәты хуятәт

хәлмит вән мирхотн юхи хәщум непекаәтә «Новеллы законодательства об образовании...» семинар-практикум мәнты пурайн вўюм поступсәт па съезд резолюция непекаәт хәншсыйт. Щи утәт ямсыева ләщәтты юпийн Ассоциация сайт хуща ванттәты щир вәл.

Увәс мұв, Сибирь па Дальний Восток Ассоциация тәхи непекаәт щирн

Хәнты ясәңа тулмащәтәс:
Надежда Вах

Дыв сәттәлә верәт тәйтәты ёх вән мирхот

Ван хәтлуп тыләщ 1-2-мит хәтлңәннән Ёмвошн «Югра-Классик» хотн дыв сәттәлә верәт тәйтәты 300-кәм хуят вән мирхота әктәщсәт. Ин щи мирхот «Йилуп пура, йилуп вәлупсы, йилуп верәт» нем тәйс.

Вән мирхот Югра мұв экономика верәт тәты департамент кәщә хә Р. Генкель пұншман ястәс:

» Тәм давәрт пурайн округевн дыв сәттәлә верәт тәйтәты ёх ищиты щи апрәңа рәпитләт. Тәнял ол киньщи 7 % арат тынесты вер ямшәкә мәнты питәс па 556 миллиард шойт вух арат детут-пурмәс тынысы. Щирн нын давәрт пура пелы ән вантман елды яма рәпитләтәты.

Елды юхтум 300 хуят ара мәнсәт, дыв пәтәлә арсыр вәндәтәты хәрәт рәпитсәт. Ма «Кәщә-Ими»

тәхия яңхсум па вантсум, муй щирн Екатеринбург вошәң не А. Ставицкая дыв сәттәлә верәт тәйтәты неңәт вәндәтәс, муй щирн тәм давәрт пурайн йилуп щирн рәпитты, тынесты па па мосты верәтә:

» Йилуп коронавирус мәш пурайн ар хуят интернет лапкайн мосты детутәт-пурмәсәт ләттәты питсәт, щирн нынана щәтә ямсыева социальной сетят па па утәт хуща ям реклама верты мосл.

Мирхотн уша йис, хуйтат «Югра мұв лұв сәттәлә тәйтәты вер айлат хуят»

кәсупсыйн нух питсәт. Тәм кәсупсыя 132 вохты непекаәт китсы, әхәт күтәлн 70 хуят кәсәс, елды тәп 23 айлат хуят хәщәс. Округ кәщә не Н. Комарова нух питум айлат ёха ишәкты непекаәт миюм пурайн лупәс:

» 2011-мит ол вўш эвәлт «Югра мұв лұв сәттәлә вер тәйтәты айлат хуят» кәсупсы ләщәтты питсүв, ләлн айлат ёх тәм йисн йилуп щирн верәт ат тәсәт. Щи арат ол мәр дыв сәттәлә вер тәйтәты 693 хуят кәсәс, щит эвәлт елды 30 хуят Россия кәсупсәтн кәсәс, 9 хуят нух питәс. Тәм олн кәсты 132 хуят пәтә вохты непекаәт китәс, щирн давәрт пириты вәс.

Югра мұвевн мет сыры «лұв сәттәлә рәпитты» хуят ай налог сухуптәты питәс. Кәсупсыйн атәлт

номинация версы, щәтә Ёмвош не И. Щербакова нух питәс, лұв «Продюсер онлайн-школ» вер тәл. «Бизнес в сфере услуг» немн Сәрханл вош не Ю. Антонова нух питәс, лұв әрәңа-щомәңа йиты пәтә тәхет тәйл. «Социальный бизнес» немн ищи Сәрханл вош хә О. Пискунов нух питәс, лұв «Искра» футболн юнтты тәхи тәйл. Югра мұвевн 40 % арат хуят тынесты верәт тәләт, Сәрханл вошн «Аня лыптәт хот» тәйтәты хә Р. Рахимов нух питәс. Нух питум ёх 100000 шойт вухәң сертификатәт па ишәкты непекаәт ёша холумсәт. Сәрханл вошәң хәнты не Е. Тайлакова «Кузница-мастерская «Обская кузня» вер пәтә ишәкты непекаәт мәсы.

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

www.khanty-yasang.ru

Пыть-Ях вошн Ас потты тылăщ 17-18-мит хăтлнăнăн «Культурный центр: библиотека-музей» немуп тăхийн хăнты пурмăсăт верты пăта єх аќумсăт. Тăм вошăќ кăщайт «Устойчивое развитие коренных малочисленных народов Севера в городе Пыть-Яхе» непек хăншман тăйлăт, щăта хăншум поступсэт вѳлупсыя тѳты пăта тăмăщ аќтупсы щи пўншса.

«Каркам Пыть-Ях» хăнты пурмăсăт верты аќтупсы

Тăм вошн йис пурмăс верты семинар мет олаќ пўш верса. Аќтупсы лѳщăтум єх хăнты мир йис вѳлупсы вѳн вошн вѳлдыт мира ванлăты, увăс мир пурмăсăт верты пищăт ванлăты нумăс пунсăт. Щи пурмăсăт па пурмăс верты пищăт тăм хăтл вѳнта Юг-ра мўевн така тăйлдыт. Тăм аќтупсыя хăнты йис верăт, йис пурмăсăт олаќнăн путăртты пăта исторической наукайт кандидат, Югорской государственной университет доцент Т.А. Молданова вохса.

Анатолий Вадичупов юнтты угăт верты ванлăтл

Татьяна Александровна, нăќ щиренăн, тăм рўщ вѳн вошн муй вўрн тăм мирхот верăт мăнсăт, хуйн тăм аќтупсы лѳщăтса, па муйсăр хăннехăйт тăта рѳпитсăт.

► Пыть-Ях – щит вѳн рўщ вош, тăта увăс мир хăннехѳ вера шимл, щит Юган юхан эвăлт юхтум хăнтэт. Щи кўш тăта шимл хăнты, ищимурт лыв вера вўратлăт вѳн вошн рѳт йис верлăд нух павăтты.

Аќтупсы лѳщăтум хăннехѳ – щит мет каркам не, пурмăс шавиты тăхийн «Культурный центр: библиотека-музей» немуп хотн лăќќар неќа рѳпитты ими Зоя Лазаревна Жавко. Тăм аќтупсы иса лўв нумсăлн тывăс, лўв пилала и нумăсн вѳлды ар хăннехѳ лўведа вера нѳтсăт. Тăм имен хăнты, Каюково вошн Сърханл районăн сема питăс. Мăнема ѳмăщ вѳс щи тăхия яќхты, щи мир пѳда вантты.

Тăм аќтупсы вермедн лыв кашие тăйсăт йис хăнты верăт, пурмăсăт вѳн вошн вѳлдыт мира ванлăты. Тăта рѳпитум єх – щит ай нявремăт пилă Пыть-Ях садикăтн рѳпитты имет.

Там мирхот, и щирн, хăнты вѳлупсы олаќнăн, хăнты йис верăт олаќнăн наука путăр, кимăт щирн, па, ѳлнѳмла, юхтум єх єшн пурмăсăт верты тăхи.

► Щиты щи. Олаќнăн тăта ма наука путăр тăйсум, па филологической наукайт кандидат Диана Васильевна Герасимова путăр тăйс. Ёшн рѳпитты тăхийн Юган юхан хăнтнăн Альбина Лазаревна Ярсомова па Светлана Петровна Маращук мир пилă рѳпитсăнăн. Щăлта па Ёмвош эвăлт тыв юх пурмăсăт верты тѳс єшăн хăннехѳ Анатолий Васильевич Вадичупов вохса.

Ёшн рѳпитты имет хѳлум тăхийн пурмăсăт версăт: «Юган юхан хăнтэт няврем єрнас єнтты тăхи «Ѓрнас» (кѳща А.Л. Ярсомова), «Юган юхан хăнтэт намтăт єнтты тăхи «Намэт» (кѳща С.П. Маращук), «Юх эвăлт йис юнтты угăт верты тăхи» (кѳща А.В. Вадичупов).

Нăќ щиренăн, тăм аќтупсы тăхийн верăт яма мăнсăт?

► Ма щиремн, щит вера ям вер, аќтупсыя юхтум єх сăмăнѳ хăнты мир пурмăсăт вермăн рѳпитсăт. Ма вантсум, муй мурта лыв кашăн щўќкиє каралăсăт, иньщăссăт, щит хăнты пурмăсăт яма верты пăта. Ма щиремн, щит хўты мет ям пищ, ям щир, муй вўрн вѳн рўщ вошн вѳлдыт сырсыр мир хăннехѳ хăнты йис верăт пѳда керăтты.

Светлана Маращук єнтăсты пищăт ванлăтл

Путăр хăншăс:
Пѳтр Молданов

Тухлӑн сот, кӱрӑн сот аки рӑкнум эви

Ас потты тылӑщ 30-мит хӑтлӑн Ёмвош «Торум Маа» музей хуши эмӑщ ванлтупсы верӑнтсы. Щив юхтылум мойӑ мир Тӱкьякӑн хӑнты не Римма Константиновна Слепенкова (Себурова) пида вӑйтантийсӑт па лӱв олӑелн сыр-сыр эмӑщ айтуша версӑт. Ванлтупсийн лӱв ёнтум па верум пурмӑслад, па аӑкиелн ёнтум хӑнты сухӑт шивалӑты рӑхӑс. Щӑлта «Хотӑн тӱтые леты хӑрн» вӑйтантупсы вӑс, хута лӱв хӑншум стихлад, олӑӑн путӑр тӑсы.

» Тӱкьякӑн кӑрт, вантӑ, хӑнты ширн ки луплы, лапӑт тӑрум ортум мӱв, хӑт тӑрум ортум мӱв, йиӑка сашум мӱв, мӱва сашум мӱв. Щимӑщ хурамӑн кӑртӑн сема ши питийлсум. Аӑкем-ащем хуши хӑлум эви, хӑлум пух сема питӑс, ма олӑн эвия вӑсум. Аӑкем, вантӑ, Паштӑр кӑртӑн не, аӑкаӑкем Тӱкьякӑн эвӑлт, вӑн аӑкаӑкем Сӱмӑтнюл кӑрт эвӑлт вӑс, Анна Григорьевна Юмина шӑнтӑм мӑнӑма путӑртылӑс, – лупӑл Римма Константиновна.

Вантӑ, Римма ясӑндал ширн, аӑкел дӑрӑт эвӑлт рӑкнум рӑтлал, – хӱв лӑр тӑйлӑт, ащел пелӑк эвӑлт рӑтлал, – хӱв лӑр тӑйлӑт. Щатьщащел шу-рӑс нивӑлсот ай ярсот нивӑлмит олн Тӱкьякӑн вӑнт пелӑк кӑртӑн сема питылӑс. Щӑта Гришкин рӑтӑт вӑсӑт, Сепӑр ёх пида, мӑттӑ, и лӑр тӑйсӑт. Римма Константиновна лупӑл:

» Ащем рӑт па щатьщащем иса мирн вӑды. Ма, вантӑ, ши пурайн хулт саты вӑсем. Вӑнашӑк йисум, хӑн газетайн рӑпитты питӑмӑн Нина Илларионовна Себурова (Гришкина), Евгения Илларионовна, Матвей Романович Гришкинӑн вохсӑлам, вӑнт пелӑк кӑрта мӑнсӱв. Лыв ванлтӑсӑт, хута мӑта хот вӑс па ма иса непека хӑншсӑлам. Эхӑт па велши ай-

^ Вӑйтантупсы пурайн. Н. Вах верум хур

кӑмн уша верты питсем, мӱн хӑнты дӑр рӑтӑв шеӑк хӱва мӑнтӑл.

Лӱв ашколайл етшуптумал юпийн Пулӑнавӑт воша вӑндтйылты йӑхӑс па щиты вӑлупсӑл тывӑс, юхды керлӑс. 1991-мит олн «Белоярские вести» газетая айкелӑт хӑншты питӑс. Эхӑт Римма Константиновна Санкт-Петербургской университет етшуптӑс па культуролог нем ёша павтӑс.

Римма Константиновна ратива хӱват хӑнты ясӑӑн арсыр айкелӑт лӱнтӑс, ванкӱтды шуши мир пида вӑйтантилӑс. Па айкӑмн «Хӑнты ясӑн» газетая айкелӑт китты питӑс. Ши вера лӱв мадьяр мир имийн Евайн Шмидтӑн хуцсы, мӑта не хӑнты мир йис вӑлупсы па ясӑн уша верӑс. Ева Шмидт унтасн Сӱмӑтвошн, Нуви сӑнхум

вошн па Сӑрханл вошн архив тӑхет пӱншыйт, хута хӑнты мирев йис верӑт хӑншты па ӑкӑтты питсыйт. Эхӑт ши тӑхи Асугорской института луӑс.

Римма Константиновна ар ол Нуви сӑнхум вош архив тӑхийн рӑпитӑс. Лӱв арсыр йис путрӑт ӑкӑтман ай хӑнты кӑртӑта йӑхӑс. Ши тумпи Римма Константиновна хӑнты ясӑӑн стихӑт хӑншӑл. Лӱв путӑртӑл:

» Мет олӑн стихем шуӑс ярсот ай ярсот кимит олн хӑншсем, хӑн аӑкем хӱв пӑнта долюмтӑс. Вӱты мӑнтӑв саты, вантӑ, мулты холлупӑн ясӑӑт, хулты, муй нумӑс эвӑлт, муй ух эвӑлт юхӑтсӑт, ӑн вӑлем. Ма саттема холдуман ариты питсум:

Лапӑт тӑрум ортум мӱвиём,

Хӑт тӑрум ортум мӱвиём.
Ай Тӱкьякӑн ай кӑртыём,
Ай Тӱкьякӑн ай вошиём.
Кӱрӑндалам кӱра тӑта
йисӑн,
Ёшӑдалам ёша тӑта
йисӑн...
Кев вошн вӑдтем кепи,
Карты вошн вӑдтем кепи.
Нумсыём шӑк ки, шӑки
вӑлтӑл,
Тухӑл ки тӑйсум,
тӑйсум-ие,
Кӑртыём вантты ши
пӑрлӑсум.

Ши пурайн, вантӑ, тӑм ясӑӑндал тывум пурайн, итамиты тухлӑн хопӑт хӑн йӑхсӑт, «Буран» па нӱша вӑс, лови эхӑлн па леваса немхуят ӑн йӑхӑс. Иса аӑки вантты, ащи вантты рӑпитман, нӑл няврӑм, вет няврӑм пида юх кӑрӑна ӑн путлӑлӑн.

Тӑта, вантӑ, щимӑщ олӑн тывӑс па тӑм ясӑӑндал ши тывсӑт. Хӑлмӑн ола ши йис. Ин ара ариман ши тӑйлӑм.

И вер ай пура олдал эвӑлт Римма Константиновна па нӑмӑлмӑс. Аӑкелн ванкӱтды лапкая китыйлсы, па щимӑщ вер ши лӱв пилӑла тывилӑс.

» Алпа, вӑнашӑк йисум, вантӑ, олӑн эви, па аӑкем веккеши хуйтӑл лапкая китл? Ма ши мӑнлум. Пӑнтӑм, вантӑ, ай дор хӱват вӑс. Кӑрт хулы хӱват ки мӑнты, кӑт йиӑки лот вӑс, сохлӑт щӑта пулשמӑлӑт. Пӑлдум, алпа. Ай дор хӱ-

ват лапкая мӑнлум. Хутӑң сӑхем лӑмтыйлдум. Ма хӑн лӑмӑтлӑм, ӑңкемн лӑмӑтлыюм. Хутӑң сӑхемн ши мӑнлум лапкая, шӑңк. Едимаӑм шӑңӑт хот вӑнты юхӑтлум, сӑхем хулт ӗңхлӑм, ӑха ювӑрмӑлӑм, хоп идпия ид лӑкемӑлӑм. Лапкая юхӑтлум, пиркашек ими Марфа Романовна ма пидема лупӑл: «Дарьяен, алпа, ухӑл атма йис, эвел и ӑрнас пӑш лапкая китлӑлӑ». Ма нӑмлӑм, ухшам ухн тӑйлум. Нянь лӑтлум, порха пундӑм па щитемн ай дор па пелӑк хува т юхды пелы мӑнлум. Хопем вӑнты юхӑтлум, хоп пӑтыя няни хирем омӑлтӑлӑм, сӑхем нух таллӑм, нух лӑмӑтлӑм, мевлӑлдал тӑсдал хулыева нух йирлӑлдам, ищиты ши телн юхи ши юхӑтлум. Муй нӑ, сӑхн ким ӑтсум, сӑхн юхи лунсум. Хулт ӗңхлӑм ши пӑта, алпа, ма луват эвидам хулыева пупайкайн ӑңхлӑт, ма па худна хутӑң сӑхн. Мӑнӑм, алпа, ӑдӑм. Ши пӑта хулт ши ӗңхлӑм. Шимӑщ вер щит ӑма нӑмлӑм.

Римма Константиновна шеңк тӑса хӑнты ясӑңӑн путӑртӑл. Рӑт ясӑңл олаңӑн щимӑщ путӑр ши хӑншӑс:

Хӑнты ясӑм ӑмӑщ,
 кӑлы.
 Хӑнты ясӑм нюмша,
 ром.
 Хӑнты ясӑм ар сӑв тӑйл.
 Хӑнты ясӑм нӑмпи ям!
 Ясӑм сорни,
 нӑмлӑм иса,
 Путрупсаӑм тӑйлӑм ин...
 Ма рӑт ясӑм, хӑнты
 путрем
 Тӑдӑм елды хиднедама,
 Лыв па ин мӑң ӑмӑщ
 ясцев
 Ед ат тӑлӑл няврӑмдала.
 Щиты лер иты рӑт ясӑм
 Па ед мӑнӑл щурӑс ол.

Путӑр хӑншӑс:
Надежда Вах

Шимӑщ нем тӑйс Ӑңки ӑмӑңхӑтл пӑта лӑщӑтум етнхот, мӑта ут Ас потты тылӑщ 27-мит хӑтлӑн Ӑмвошн «Лылӑң союм» немпи няврӑмӑт арсыр шуши мирӑт верӑта вӑнлӑтаты хотн вӑс. Тӑмхӑтл тӑм хотн няврӑмӑт вӑнлӑтаты не Ирина Борисовна Белявская ӑңкел вӑлупсы олаңӑн путӑртӑс, щит Евдокия Александровна Белявская (Ерныхова). Округевн щит вӑтаң ими, ар ол няврӑмӑт математикая вӑнлӑтӑс, хӑнты мир хӑншет лӑрамтӑс па киникайт хӑншӑс.

Хӑннехӑ вӑлупсы йис вӑлупсийн

Евдокия мӑң увӑс мӑвева хутӑт юхӑтты тылӑщ 1932-мит олн Амня юхан хонӑңӑн вӑт кӑртӑн сема питӑс, тӑп ащелн лӑв Касум кӑрта вӑщ тылӑщн тӑсы, щирн сема питум олаңӑн непекайн хӑншман вӑл, мӑтты ки, лӑв вӑщ тылӑщ 1-мит хӑтлӑн сема питӑс. Хӑнты эвие тӑса ӑнтӑсты имет кӑтн ӑнмӑс, щирн айтелн йинтуп катӑлты вӑнлӑс па ӑнтты питӑс. Ӑшкола юпийн елды Ӑмвошн педучилища ӑтшуптӑс па ай няврӑмӑт вӑнлӑтаты неңа йис. Ӑхӑт Ленинград вошн А.И. Герцен немпи пединститут хуца физико-математической факультетн вӑнлтылӑс, ӑша щӑта рӑпитӑс па рӑт мӑвӑла керлӑс. Тӑта 36 ол няврӑмӑт математикая па ипӑлӑң эвет шӑкщӑты верӑта вӑнлӑтӑс. Тӑм пура вӑнты вӑнлӑтум няврӑмдал лӑв олӑелн нӑмман ӑм ясӑңӑт ястӑлӑт.

Тӑм етнхота хӑнты мир лӑңтупсӑт хӑншты ими Мария Вагатова юхтылӑс, лӑв щиты лупӑс: «Дуся ӑшколайн, педучилищайн, пединститутн мӑң пӑтӑва вулаң хуята вӑс, иса пурайн так нумӑсн вӑлты вӑнлӑтӑс. Лӑв мӑң пӑтӑва вӑн упи иты вӑс».

Вӑйтантупсийн верӑнты ими Мария Эккерт вӑс, лӑв ястӑс, хуты Е.А. Белявская хӑншум кини-

«Лылӑң союм» тӑхийн вӑнлтылӑты эвӑң. О. Албина верум хур

кайт эвӑлт айлтыева арсыр шӑкщӑты верӑта вӑнлтылӑты питӑс па «Народный мастер России» нем холумтӑс.

Е.А. Белявская ар ол няврӑмӑт вӑнлӑтумӑл пӑта «Отличник народного просвещения» нем па арсыр ишӑкты непекайт ӑша холумтӑс.

Елды Ирина Борисовна лупӑс, ӑңкел 1996-мит олн рӑтыщӑты мӑнӑс па елды шӑкщӑты верӑт елды тӑты питӑс па арсыр вӑнлӑтупсӑтн нух питты.

Лӑв Борис Христофорович икел пила хӑлум няврӑм ӑнмӑлтӑс. Ирина эвел лӑв итӑда няврӑмӑт вӑнлӑтаты неңа йис.

Тӑнял Ас потты тылӑщ 4-мит хӑтлӑн Евдокия Белявская ӑнтӑма йис. Шимӑщ ӑм хӑнты ими олаңӑн мӑң тӑмхӑтл нӑмӑлмӑсӑв.

Тӑмхӑтл Ӑңки хӑтл вӑраңӑн «Лылӑң союм» хуца вӑнлтылӑты эвет арисӑт па нарӑссӑт. Тӑм хотн няврӑмӑт нарӑсты вӑнлӑтаты хӑ Владимир Меров Лидия Анатольевна ӑңкел пӑта хурамӑң нарӑсты сӑв юнтӑс. «Хӑтл» шуши мир театр актриса не Юлия Яркина «Ӑңкие» (Микуль Шульгин ясӑңӑт) ар арийс, «Ӑмвош ӑх» неңӑт – «Ӑңки олаңӑн» (Елена Шульгина ясӑңӑт) ар. Ши тумпи «Хатнуг эрыг» («Пурвой ар») немпи вухаль мир ариты ӑх «Ӑңки олаңӑн ар» (Юван Шесталов ясӑңӑт) арисӑт.

Юхи хӑшум артӑн шай яньщман мойӑң ӑх ӑңкилӑл олаңӑн путӑртӑсӑт.

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Шульгина

Касупсы дэцэтты ёх хуца

Бурят мир ханты дэмәтсүхәтн

Мүң, опрацев сорни сухум

Ас нопәтты тыләщ хәтмит хәтлән Забайкальской мўв Агинской кәртән «Мүң опрацев сорни сухум» немпи арсыр мирәт дәмәтсүхәт IV-мит мўвтөл, мир касупсы вәс. Щив Югра мўвев эвәлт ханты верәнтты ими Мария Григорьевна Эккерт (Молданова) яңхәс.

рем вохсыйт. Арталәты ёхәт вантсәт, муй щирн ёрнасәт ёнтсайт. Дывела хәт номинация щирн 345 дәмәтсүх эвәлт мет хурамәң, сух пириты мосәс.

Касупсийн дәмәтсүхәт ёнтәсты неңәт Забайкальской, Бурятия, Иркутской, Монголия, КНР па Ёмвош мўвәт эвәлт вәсәт. Касупсы сухнум елпийн уша йис, хуйтат нух питсәт. Мария Григорьевна Эккерт лупәс:

» Хән мәнәма лупсәт, хути кимит тәхия питсум, ма шеңк нух амәтсум, вантә, щәта арсыр хурамәң дәмәтсүхәт альман вәсәт. Муй ма щи касупсы оләңән нәмәслум. Вантә, ма щәта ищи вәнтыйдсум, елды па йилуп дәмәтсүхәт ёнтты питлум. Щит әнтә юхи хәщум касупсем.

Тәм касупсийн Мария Григорьевна Эккерт кимит степень ишәкты непек па тынәң мойлупсы ёша холумтәс. Дўв лупәс, хути елды арсыр пурмәсәт верты па арсыр касупсәтн кәсты па питл.

Дўв путәртәс, муй щирн
Щи касупсы мәнәс:

Бурятской культура хот
вән кәщә пида вәтаңа
йисүв. Юхтум пурайн шу-
ши мир катра пурмә-
сәт давәлды хота тәт-
лясыюв. Щәта вәлман ма
хәдсем, хәннехуйтәт иса
дыв ясәелн путәртсәт.
Ай нявремәт па айлат ёх

хулиева дыв ясәелн пу-
тәртләт.

Мария Григорьевна няв-
ремәт пәта нивд ханты
ёрнас па хә хуйт ёрнас «Си-
ла традиций» ванлтупсә-
дә тәс. Щи арсыр ёрнасәт
ванлтәты щив айлат няв-

» Аэропортән айлат хәйт
па неңәт бурятской дәмәтсүхәтн ещәлт етсәт,
дыв вўща ясәң версәт.
Щәлта мойң ёх вәлды
хота мәнсув. Щәта мўң

Бурят мир эвәңәна шеңк әмәщ ханты ёрнасн

Бурят эви ханты ёрнасн

Путәр хәншәс:

Елена Гындышева

Няврём сыстам непек иты...

Щиты лупас 33 ол няврёмат пида рәпитты Сүмәтвошан, не Лилия Илларионовна Кислобаева. Тәмхәтл ма лүв одңелн хәншты ләңхалум. Интәм лүв «Түтәң хоп» немпи йилуп вән хотн пушхиет пида рәпитл. Лилия Илларионовна васы мәнты тыдәщ 20-мит хәтлән 1967-мит олн Сүмәтвош район Тәк кәртән сема питәс. Ольга Александровна Нахрачәва аңкел Неттин рәт эвәлт йил. Лыв семьяелн хәт няврём вәс, ин кәтңән хәщсәңән, щит Лилия па Ираида.

Аңкел, антәма ювум юпийн Лиля эвие Анастасия Афанасьевна Неттина аңқақкел хуца енмәс. Лүв одңелн щиты путәртәл:

» Лүв Ясунт кәрт вухаль Хатанев рәт эвәлт вәс, хәлум ясәң яма тәйс: вухаль, хәнты па сәран ясәт. Тәк кәртән ванән вухаль пирәщ ими вәс, аңқақкел лүв пиләда вухаль щирн путәртәс, Сүмәтвошн тәп сәран ими пида вәйтанылдәс, имухты күтәнән путәртты олңитсәңән. Лүв мәнәм арсыр мосты верәта вәндтәслә, айтелн лүвела нәтсум. Лүв 86 ода ювмалн антәма йис.

Лилия Тәк кәртәң, аш-колайн яма вәндтылдәс, нивл класс юпийн елды Светлой кәрта вәндтылды пәта мәнты вүратәс, тәп аңқақкелн ән есәлсы. Щирн Лилия и ол Тәкн «Шоврие» немпи хәтл мәр ай няврёмат тәйты хотн нянечкая рәпитәс па вантсәлдә, муй щирн воспитателят рәпитләт. Щи юпийн Ёмвоша мәнты нумәс верәс. Тыв юхтәс, яма экзаменәт мәс па вәндтылды олңитәс. Непекәң айдат не рәт Тәк кәртәла керләс, па олн ики верәс па Сүмәтвоша вәлды па рәпитты мәнәс.

» 1989-мит олн тәндлуп тыдәщ 1-мит хәтл вүш эвәлт «Улыбка» немпи хәтл мәр ай няврёмат тәйты хотн рәпитты питсум, ий-ха лүңәтты ки, 28 ол щәта рәпитсум. Щәлта 2017-

Л.И. Кислобаева няврёмат пида. Л. Гурьева верум хур

мит ол вүш эвәлт йилуп вән «Түтәң хоп» немпи хәтл мәр ай няврёмат тәйты хотн рәпитлүм. Мүң хотәв Сүмәтвош районән мет вән, тәм йис щирн верман вәл, тәта пушхиет айтелн вәщийлды па арсыр вера мосты верәта вәндтылдәт, – Лилия Илларионовна лупл.

Лилия Илларионовна ям арат ол юхды Омской гуманитарной академия етшуптәс па кашәң вет ол аттестация щирн вәндтыл.

Ма иньщәссем, щи арат ол ай тәпиет пида рәпитмәлн, алпа, әмәщ верәт вәсәт. Юхды лупас:

» Па муй. Интәм ма хуцәма сыры яңхум няврёмат пушхиеләл юхтылдәт. Лыв пеләда шеңк әмәщ вантты, вантә, лыв аңқидал-ащидәл пида ихурпет. Мүң группаева Кирилл Сметанин пух яңхәс, щит мүң районәв

няврёмат вәндтәты вәтаң хә Николай Иванович Сметанин пухл. Лүв йина па ащел хурпи, тәса хәнты якәт якәс. Мүң якты няврёмат пида арсыр әмәңхәтләта яңхийлсүв. Щи тумпи мүң хуцева яңхты 1,5-2 тәл луват пушхиет пида шеңк әмәщ рәпитты. Тәп пәсанәт, вәләсәт омәслүв, 80 % арат няврёмат имухты омәсләт па лавәлдәт, мулды верты питлүв, 20 % арат пушхиет елды хәхәлдәт. Эвәт-пухәт пәды вантмемн имухты кәл, хуйтат юдн вәндтылсәт, хуйтат антә.

Лилия Илларионовна эвәлт уша йис, хуты лүв няврёмәта хәнты мир йис вәлупсы олаңән путәртәл, моньщәт лүңәтл па щитәт хүват акань етнхотәт ләщәтл, якты вәндтәл.

» Тәм хотн ма якты хәр ләщәтсум, пушхиет якты вәндтәлүм, Сүмәтвошн арсыр әмәңхәтләтн яклүв.

Йм арат әрнас тәйлүм, итәх пурайн творчества хот эвәлт вохлүм. Щи тәхия тәп шуши мир няврёмат вүлүм, рүщ няврёмат ищи ләңхаләт.

Щи арат ол няврёмат пида рәпитталн лүв Россия мүйев вәндтәты вер тәты министерства эвәлт вән ишәкты непек, щи тумпи «Ветеран труда» немтәйл.

Юхи хәщум артән Л.И. Кислобаева семьяйл, олаңән айкел тәс:

» Ма апрәң эвия вәсум, ипүш Устрём кәрта волейболн юнтты мәнсүв. Валера икем щәта вәс, лүв нык шәшәс, алпа, холпәт вантты мәнәс, мәнәм ешн хойсәлә, щиты мин вәйтанылсумн. Мой версумн. Щәлта Александр пухем па Валерия эвем сема питсәңән. Пухем түт хәрәтты тәхийн рәпитл, эвем ма итема Ёмвошн технолого-педагогической колледж, щәлта Тәпәл вошн Д.И. Менделеев немпи педагогической академия етшуптәс, ин няврёмат пида рәпитл. Икем пида хүлвәлпәсләты яңхлүм, арсыр овощәт, аня лыптәт енмәллүм».

Лилия Илларионовна тәм ванән 55 ода йис, щирн лүвела ар ям ясәң луплүм. Тәрум Ащипартум щирн елды түң әш хүват шәша, хоттел ехдан пида яма, тумтака, хүв йис, хүв нәпәт вәда!

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

ЎСЭВЕМ СЕМА ПИТУМ ХАТЛА

Кашаң хәннехә вәлупсәл ар нүваң, лүвела партум әш хәриет хүват шәшман кәмн тәваң амтаң хәтләт вәлдяләт, ертәң-вотәң хәтл эвәлт ищи хулт ән хәнәмәлән.

Надя әсэвем – Надежда Григорьевна Гришанович (Кондина) Ас потты тыләшн 28-мит хәтәлн Ваньшавәт кәртән сема питәс.

Ащел – Григорий Сергеевич Кондин – Сәпәсләң ай кәртие эвәлт, велләс хәя вәс, колхозн рәпитәс. Хулта лүв партыйлса, щив мәнәс: турн хәра, хүл велты, довәң әхәлн турн, түүйәх тәты...

Аңкел – Мария Ивановна Молданова – Хәтәтљум вәнт шуши кәртән енмәс, Вотма лор кимәлн. Лүв ищи колхоз дәвәрт рәпата кирсәшман вәс: щомлы әшәң айлат эвиет кәртәпка омәсты хәр ләщәтсәт, йәх лерәт нух талсәт. Лүв колхоз турн хәрн рәпитәс, икелә хүл велләсләты план тәрматты Мәңхилорн нәтәс, әхәтшәк хүв мәр кормокухняйн рәпитәс – пәсты мисәта, ай мисәта каша ләтут кавәртәс.

Щи тумпи оштәл вой тәйсәтн: мисәт, довәт, ошәт. Дәпәт няврәм енмәлсәтн. Марья имаём тәса ентәсәс, тыянтәс, тәндәсәс, ош пүн ентәс...

Киршка акем колхоз рәпата тумпи велләсләс, әша павәтты васыдал, хүлдал атәлт няврәм енмәлты имиета ортсәлә.

Надя әсэвем күтупа, нядмит няврема вәс. Лүв сәмәлн хот лыпи рәпата верты талса: апәлнеңәл енмәлты, пәсәнщийлты, ләтут кавәртты, оштәл войдал дәпәтты, мис пәсты, аңкелә кормокухняйн нәтты... Вәнт пелы ин вәнты кашлы. Әсэвем ванкүтлы нәмәлмийл:

▲ Н.Г. Гришанович (Кондина)

» Мин Света Гындышева саңән хотлумн и пүңәлн вәстән, худыева яйлумнупилумн йи нартупәт. Шеңк сәмәң вәсүв сәран хопн пусл па пелка яңхты: апицилумн омсәлдумн, щи довәллүв, вүты хойлүв, ратхәр әллүв, шай кавәртлүв, лапкайн хүл банка ләтлүв па маринованной яблокайт – делүв-яньщлүв – юхды делумлүв.

Надяев әшколая вәнтлти мәнмәлн оләң няврәм вәнтләты неңа лүв ушәла Татьяна Алексеевна Молданова вәс. Лүв пиләла вәнтлтилсәт: Серәжа Сангин, Илья Кондин, Вова Гришкин, Данил Исфантьев, Юра,

Данил, Зина Молдановәт – иса ихушьяң хуят.

Әсэвем нәмләдә, хәнты ясәңән әшколайн пүтәртты ән есәлсайт. Ну-мәсн емәңхәтл хәшәс, хән нулевой класс етшуптәсәт, етнхот ләщәтсәт, аңкидал-ащидал, вохсәт. Лыв мойлупсы пилә юхәтсәт (ада, Татьяна Алексеевнайн щиты партсайт). Надяев аңкелн хурамәң әл вулиты резин сопекн түвум – щи мурта вән амәт!

Әхәт хәтл классәл пилә похода мәнсәт, Татьяна Алексеевна ики Терентий Степанович пәнән васы тәс, хошум йиңк кавәртәс, епләң кисель яньшсәт.

Ай пура эвәлт па яма

нәмләдә: Ас па пеләкн, турн хәрн, ай няврәм тәйты ясли-хот верыйлса. Щи пурайн колхоз щи мурта щи план юпийн нәхләсәс, есмәң няврәмәт аңкидал, пилә әшная тәйсайт. Вән турн хот верса, кашаң ими няврәмәл пилә юкән хәшапн холәс. Немасыя пәсты мис щәта тәйсы, әсэвем епләң каша нәмләдә, лүв имаела нәтәс – Анна Кирилловна Салтыкова ай няврәмәт дәвәлты неңа вәс па ләтут кавәртәс.

» Мет оләң пүш ма турн хәра мәнсум дәпәтмит класс етшуптумем юпийн. Вән йиңк ептәс, ащем Мәңхилорн велләслуман вәс. Тәп имет турн версәт: аңкел, Анна имаём, Еня имаём, Катя ньюм. Ма лүв пиләла рәпитсум, аңкел лупл: «Әвем, неш, вәна щи ювмәл, мүң эвәлтәва юхи ән хәшл, щи мурта тәса турн сәвәрд», – нәмәлмийл, Надяём.

Әхәт, әсэвем хән няврәмәңа йис, аңкиел шеңк кәшитәс, щиты щи турн хәра яңхәс, аләң мәнәтәл, етн вәнты. Щи лүң хәскем вән турн пай версәл, Витя, Нәля, Валя апищидал нәтсәт.

Кәртәң няврәмәт иса аңкидала нәтсәт колхоз мисәта хәш лыптәт эвәлт веникәт верты, щещ вошумты, кирмәщ верты тәхийн па унтас версәт.

Надяев Поднавәт әшколайн яңмит класс етшуптумәл юпийн Пулңавәт воша зоотехника вәнтлтилдты мәнәс, щит 1976-1978 оләт вәсәт.

«Ярсалинский» совхоза рәпитты китса, молочнотоварной фермайн пиркатира вәс. 1979-мит ол пәрты артән щи рәпатайл эвәлт йира мәнәс. Хәлум сурты мис вәшсәт, вән

йиңк вэс, мисәт, мосән, рӯва эвәлт йиңка питсәт, мосән, тӯтәң хопәң ёһн баржая дедтумсайт. Надя сут мухты мисдал пәта 1090 шойт вух сухуптәс, ши пурайн тыдәщ вухәд 70 шойт вэс.

Рая Лаврентьева әсэ-вев Карымкар кәртән рәпитәс, Надяйд, шив вохсәдә, «Обской» совхоз мисхотн лаборант-учётчик мосәс. Ши рәпата лӯведа ушәң вэс, яңмит класс па техникум кимәт курс юпийн Ваньшавәт молоканкайн рәпитәс: отчәтәт верты хошәс, есум йиңк вуй, кислотность, систам уша верты.

Щәта Надежда семьяна йис, Владик пухье ёша павтәс.

Вещката рәпиттал пәта Климов совхоз кәща икийн ишәкман тайсы.

1985-мит одн Надяев юхды «Ярсаинский» совхоза вохсы, щәта мис пәсты неңа, пиркатира рәпитәс.

» 1991-мит оләтн, хән колхозәт, совхозәт ара питсәт, сема питум кәртәм пелды мәнты вӯт-щәсум. Сут кәща неңән Наталья Алексеевнайн Карасинскайн рәпитты вохсыюм, лупәд – нәң вещькат, так нумсуп. 1997-мит ол вӯш эвәлт судебной приставәт Института павәтсыюв, рӯтыщәты мәнтем – 2021-мит ол, вәнты, атәлт кимәт шәп ставка старшой судоисполнителя рәпитсум, – Надежда ясәд елды тәлдә.

Рӯтыщәты мәнәс, сәмәлн ванашәк рәт мӯвда сәхтәсы. Нуви сәңхум вошн хот дәтәс. Ванкӯтлы енмум кәртиеда юхтыыл, хилыдал хуши Яр-Сале, Мурманск воша яңхәд – щәта Антон вән хиләд вәндтыыл, лӯв шеңк сәмәң щәщел кавәртты летутәт пелды. Па пӯш Кирилл

хиләд әшкола етшуптәл, щәщел хуши Нуви сәңхумн вәндтыылды нумәс тайл. Оля хилнеңиел худна айшәк, әңкел-әщел пида вәд. Надяев Катя меныл пида нюр ләйңән, муй па упеңән-апәлнеңңән. Муй верн иса яха путремуман, и нумәсн вәлдәңән.

Надежда әсэвем шеңк сәмәң тыянты: мулды арат пос, севәң вей, хурамәң тапочка тыйл, щитлал рәтлала, ләйңдәдә ел мойләдлә.

Мин Надя саңән яха енумсумн, ар пӯш яха хилылумн рӯтыщәты щорса – Анапая, Дивноморская тәтьлясмән. Ин яха пир-щәмәлаймән, амәтлалмән кашәң вәйтәнтупа, сәмәңа, мурта хәнты ясәңән путәртлумн, рәтлумн, ай пура верлумн нәмәлмәл-мән, хутыса пәсанәң, нурәң, кәрәң юнтты хот доньщ эвәлт версӯв, юнтты кӯтн сәмәңа-кашәңа кәт ешпи картыйн тӯт юх эвәтсӯв, сәвәрсӯв, коромыслайн пусл эвәлт йиңк алсӯв, кәртәпка хәрлӯв карсәрн ешн хирсәлӯв. Вев нюр әнтәм вэс, ил питты вәнты хуйн нәхәлсыюв рәпитты. Сәмәңа кавәртлумн хәнты летут: содамәт, щош сух, кәлең нянь, хӯд вуй...

Худыева рәтлал сема питум хәтләдә ям вӯща ясәң китләт.

Оксана Тургачева хилнеңәл путәртәл:

» Мӯң Надя имаев шеңк хәннехә пелды сәмәң хуят, хута мосл, ям ясәңән, муй мулды верн нәтумтәл. Лӯв шеңк шак-пақ, епләң летут кавәртәл, мӯң ванкӯтлы лӯв хущеда луңемийллӯв.

Хӯв нәпәт вәда, хилыданән, рәтланән амәтн ат тәлыин!

Путәр хәншәс:
Нина Шабаршина

Хәнты мир вәлупсы арталәд

▲ Н.В. Лукина

Надежда Васильевна Лукина ван хәтлуп тыдәщн 2-мит хәтлән 85 ола йис. Лӯв исторической наукайт доктор нем тайл, хәншум непеклад иса мӯвәт луваттыин яма вәдыит.

Надежда Васильевна Шория мӯвн сема питәс, әңкел-әщел йис рӯщ вәлупсыин вәсңән. Әшкола юпийн лӯв педучилища етшуптәс, щәлта па Томской государственной университета мәнәс. Щәта лӯв этнография вер сәмәңа тайты питәс па немәщ ясәңән вера яма путәртәс. Н. Лукина иса пӯш хәнты вәлупсы вантман хәнты кәртәта яңхәс.

1972-мит одн лӯв кандидатской непек ёша павтәс, 1985-мит одн па доктор непек, ши хәншум утл немл «Исторические формы и преемственность в традиционной культуре хантов». Лӯв иса 27 монография хәншәс, ши утәт кӯтн 11 атәлт хәншум утәт. Хәлумьяң непек немәщ ясәң эвәлт тулмащтәс, ши кӯтн 11

монография. Лӯв арсыр вулаң па мосты непекәт 85 пӯш ләщәтәс. Хәнтәт оләңән хәлум кина верәс. Надежда Васильевна мет оләң пӯш увәс ёх эвәлт этнографәт вәндтәты питәс. Лӯв вәндтум ёхлал – щит Т.А. Молданова, А.М. Сязи, М.А. Лапина, Т.В. Волдина, Г.П. Харючи, Н.М. Талигина. Н.В. Лукина государственной, ведомственной па региональной мевл посәт па ишәкты непекәт тайл.

Надежда Васильевна, елды па тәлаңа, яма вәда. Хӯв йис, хӯв нәпәт.

Ям вӯща ясәң китләт «Хәнты ясәң» па «Луима сәрипос» хуща рәпитты ёх.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Ханты верат тэса верты шеңк ланчал

Лидия Александровна 1954-мит олн лыпат хойты тылащ 4-мит хатлан Амдерма керт Ненецкой автономной округн сема питас. Аңкел па ащел нйл няврем тайсаңан. Ащел хул велпаслудман вэс. Аңкел пүт кавартты неңа вэс.

Аңкел па ащел хуьв Антэма йисан. Лидия Александровна ашкола-интернатн Нарьян-Мар вэн вошн вэнлтылас. Интернатн вэлман дыв ентасты вэнлтасайт, вейт па аканят ентсат. Лунан пионерской лагеря китыйсайт. Интернатн вэлман мисат па доват тайсат, щалта па лунан турн сэварсат па вэн пайт версат. Щалта вэнтан воньшумутат акатсат. Рутьшаты хатлатн интернатн дыв похал вансаха ентты вэнлтасайт, васы нюл эвалт акань верты. Юрн мир якат яксат па ара́т арисат. Лидия нивлкласс етшуптас, щалта Пуднават воша культпросвет училищя якты вера вэнлтылты манас.

Училища етшуптас, щипийн Ханты-Мансийской района, Кышик кэрта манас. Щата лув вантас, муй ширн имет ентаслат па арсыр хураман пурмасат верлат, щипурайн лув ентасты ланхаты питас.

Щипурайн щата ар ентасты не вэс. Неңат ентасман ханты ара́т арисат. Лидия Александровна лывел хэлантас, дыв киякты долюмтылсат, лув ищи лыв пилела якас. Хэн олаң пурайн «Куренька» як якас, кэртаң ханнехуятат ястасат: «Щит антэ юрн не, щит ханты не!». Ипуш

пу́пи якты хот пурайн имет щив ан есалсайт, лув па нуры илпия вантты па́та ханятылас. Хэт ол юпийн тэп вантас, муй ширн пу́пи якты хот верды.

1987-мит олн Лидия Алясова нумас верас нявремат па́та ариты-якты та́хи верты, щит «Моньш хот» немл ма́сы. Олаңмит етхот 1987-мит олн Аснопатты тылащ 7-мит хатлан вэс.

Щипурайн кэрт ханнехуятат шенк мосман тайсат, муй ширн дыв яксат. Кэрт нявремдал пида дыв Болгария, Чехословакия па Турция мува́та якты янчсат. Щата яма вэитантупсэт версат. Щипува́тн вэлты ханнехэйт дыв ентум ернаслад педы щикем вантсат.

2014-мит олн лув Шапша кэрта культура хота рэпатая вохса. Йилпа нявремат актас, «Моньш хот» немл щиты хайсалэ. Йилуп нявремат пида лавартшак рэпитты вэс. Еманхатлатн етхотат лещатлат, ариллат, якллат. Нявремат нарасты юхн юнтлат, йис моньшат ванлтала́т. Лув вэнлтум нявремдал шеңк саманча тайлалэ.

1990-мит олн Лидия Александровна олаңмит ханты ернас ентас, шовар пал ханшийн ентсалэ.

Л.А. Алясова вэнлтаты харн

Мир лэхса́на вэлты еманхатл пурайн

«Центр ремесел» та́хийн киника хуща ханшман, муй ширн хул су́х эвалт арсыр пурмас верты. Лув щит шеңк мосман тайлалэ. Кышик кэрта хэн юхтылас, лув панне хул вэйтас, щалта хул таналты вунтас. Ентасты имет пида пурмасат верты питас. Хул су́х эвалт ернас ентас. Щалта ханты щашкан са́х, хэ вейнан, молшан, арсыр хират ентас. Щипува́тн ентты па́та 120 панне хул

мосл. И панне хул су́х та́налты вет щос мосл.

Вэн пэмашипа хилыдала лупал, дыв лувела шеңк не́тлат. Рэпитты та́хелн арсыр луват нявремат якллат па рэтлад етхотата эмща янчлат. Лидия Александровна сыр-сыр эмаш ханты верат тэса верты шеңк ланчал.

Путар ханша́:
Елена Гындышева

Льаль қойа

Льяль қо ! – Солдат!
Пәча вәда –
Здравствуйте! Пасиба –
Спасибо!

Нүң мәнәт пәнәдән,
әнәл мыр льяди. – Вы нас
защищаете от большой
войны.

Нүң йәмәт йәм льяль
вәр вәрлән. – Вы делаете
правое военное дело!

Мәң нүңәт йәмәт ләңлүв
панә лахләксәлүв йәқән!

– Мы любим и ждём тебя
дома!

Льяль қө нүң Россия мәх
пәнәдән. – Солдат, низкий
поклон за нашу землю
Россию.

Йәм льяль кө лиләңкә
йәқә йөвта! – Дорогой
солдат, ждём тебя дома!

Екатерина Кантерова,
9 класс,
Ляминская СОШ

йох әйнам ылә әлдинта
йәхәт. Йох вуләт, әймәта
төхийн вар пәләки мәтли
йүл, пәхтә мәтали. Пәхтә
мәтали лайәм көт пөңәднә
тул. Ванхә йөвәт мәтали
панә ләймәл қот пөңәднә
пәнтәх.

Аңктьэтыкәм вөйәмты
панә әнты вуйтәх, вәр
пәләки мәтали йүв. Ма
аңкәм сүй күнтәхләх па
нә сүйәңкә йиста йәх.
Әй сөңнам йисәл түв, аң
килнә әйсөңнам йәмхә
вәрхилди, лудәл көтнат
ылә китли панә ылә қөчи
онтәпа. Йәдәх қәнтәх өт
қот мәхәлты йәңкиләд
аләң мөчә. Аләңки сүй
тәрәм.

Аләңки йәх аңктьэтык
кәм нөмәксәл, тьит мүй
вәли вөд? Аңктьэтыкәм
нөқ кил, чай йиньть панә
өс вара мән. Вара мәнәл
сохит төньчәң тоҳинә
йәхәтәх тьиминт мәта ләк.
Лүв нөмәқсәл тьит Йир
күрәп өт ләк.

Аңктьэтыкәм вара йө
вәт, ләйәл ләймәл әй
қөтты пә әнтәм. Қәнчәх
тәх, қәнчәхтәх, әй
қөтты пә әнтәм лайәм
Кәр нөрәмнә. Йәвәна йө
вәт вәр вәрәм төхин пә
лайәм әнтәм, төп тьят әл
ләт инә әвтәм өнчәдәт.
Кәнчәхтәх, кәнчәхтәх

ләймәл әйқөтты пә әнтәм.

Иттәнхә йәта йәх. Иттән
пәләкнә аңктьэтыкәм
йәқәнам мән. Төт лүв йә
қән Мәми илмәхтәх. Мәми
пыриләх, ләймәл қөтты?

Мәмилнә нөмләхты,
төвән йәстәх:

– Моқи айнә вөдмал
латнә, әйлатнә Йир күрәп
өт йөвтыләх. Тьу ләтнә
аьти айнә вөдмал латнә
Йир күрәп өт йөвтыләх
панә тьу Ир күрәп өт Ими
йәвәна киты. Вәр тьи
йәхты!

– Тьәнә тьи, нөмләхтәм!
Ир күрәп өт йөвтыләх панә
тьу Йир күрәп өт Ими йә
вәна киты. Ит пә Йир күрәп
өт Ими йәвәна вөд, қөттә
мәң ит вөдлүв.

Тьи ләты ит пә лүв Ими
йәвәннә вөд. Па латнә
йохнә вули па латнә әнты
вули Йәдәх қәңләх өт Йир
күрәп өт.

Аләңкә пә йәх. Аңктьэ
тыкәм вара йөвәт ләйәл,
ләймәлтьөтты мүй тоҳинә
қыйтәх.

Екатерина Кантерова

«Дом на воде» немпи
непек, МБОУ «Ляминская
СОШ», Сәрханл район

Йыс йасәң

^ Е. Кантерова

Әй ләтнә тьэтьәм ма
аңкәмнам йәстәхәл,
иыс йасәң. Мәттә, әй мәта
латнә аңктьэтьәм әй ләтнә
вар вәрта мән, йәвөннам.
Вар вәрта йәх. Вар вәрәл.
Па йох йәқән қытьәт, өс
тьэтьәм канәк воньтьтя
мән. Панә ма аңкәм түв
әнта анкилнат қыть.

Тьит пырнә аңктьэтьәм
вар вәрта йәх. Вирхәл
панә вар нөрәл мәта кима
вәртәх. Туврәң ай йухәт
әвөттәх. Ләймәл кәр қо
рәха льуньтьтях панә
йәқәнам мән. Йәқә йөвәт
панә ма аңкәма әйсөңнам
йисәл.

Әй мәта ләтнә иттән

ХАНТЫ МИР МОНЬШ

Вэнт мўвн нәң хән атэлт

Тәм йис путәр щиты путәртәд. Тата, мәт-тырн, кәт хот мир вәдмел йи хотн. Вәсәт яма, муй па тәйсәт, муй па холумсәт – имуртән ортыйлсәл. Мәтта тәд етн именән няврәмдән пида атэлт хәщсәңән. Хә хуятңән мәнсәңән вэнта вой велпәсләна ат холман.

Тәд хўв етн айлат не-ңиева мәрема йис па няврәмәл пида пиньщәс юнты, сыяң щухләңән, няхәң юнты.

Вәна вәдты не лупийл:

– *Ан рәхд пәтлам етн щуриты, мўң хән атэлт вәдлўв.*

– *Муйсәр утшәшийлки, лўв дәрңәлтийл, лўвела мўң турас хән верлўв, – юхлы нәхмәс пиднеңәл па йи неш щурхемәты питәс*

няврәмдәл пида.

Щиты вәдтәл сахәт роман ов сеңкемәсы па хуят ов кимпийн нәхмәс:

– *Ма юхәтсум нәң тә-хаен эвәлт, лўв няврәм-дәл такла мәремасы, ким доньщәлән, ма лўвәт ащел хуща тәлем.*

Ин няврәмлә әңкелн ов эвәлт ким доньщтемәсы. Вәна вәдты неңәл пәлтапн щи юхәтса па нәмәсл, тәм юхтылум ут иса хән мәнәс, лўв ищи мурт юхлы юхәтл.

Муй йох, муй доньщ тәтал сахәт вўлең әхәл кирәс па уккеләл лысәңа йирсәл-дә. Имудтийн камн ампәт ниңхәсты питмел артән,

еләл па щи потум йиңкән шошумты питса, пилнеңәл пела вантыйл, лўв па щи няврәмәл юндтәллә, есумн шәшумтийл дәллә па юхи няврәмәллә. Вәна пелка ювум не щив хәтумиләс па няврәм няврәмәслә па ким етмәс. Уккеләл нярәтсәл-дә па имухты вән кәрта делумтәс. Лўв шәншән тәп питәс, юдн йи пўш тәп айлат не вахшумтыләс.

Щи вўш эвәлт щи мәнәс ясаң:

– *Вән хуят ясаң йира ал пунз, вән хуят пела ювра нумәс ал тая.*

Йис путәр
непека хәншәс:
Константин Сенгепов

«Ленин пәнт хўват»,
№ 20 (1438), 17-мит май,
1975-мит ол

ХАНТЫ МИР ЛЕТУТӘТ

Вўнш пида епләң ләтут

Ешавәл йилуп ол Емәңхәтл постәты пиллўв, щирн интәм иса неңәт нәмәсләт, муйсәр ләтутәт емәңхәтлән пәсана верты. Тәмхәтл мўң хәншлўв, хутыса вўнш хўд пида епләң салат верты.

Нынана мосл:
вўнш хўд (30 г), сәмга хўд (30 г), огурец (30 г), редис (20 г), вўрты лук (10 г), руккола немпи турн (10 г), укроп (30 г), ая нюлтум вўрты воньщумут (15 г), вәщвәл (15 г), сул, перец, епләң растительной вуй.

Олңәлн огурец ващ па хўв пўлыета эвәтты мосл,

редис па вўрты лук дәйтәт щирн ваньщты, руккола турн щив пунты.

Вўнш па сәмга хўлңән ай пўлыета ваньщты па щит овощета пунты. Нәмәлдта сул, перец пәрңәлты, епләң вуй шошумты па иса рўвәтты.

Верум салат хурамәң ана пунты, нәмәлдта сорт лытуп пунты. Щәлдта вәщвәлн па ая нюлтум вўрты воньщумутн хурамтәты.

«Попробуй Югру на вкус»
киника эвәлт вўюм путәр
хәнты ясаңа тулмащтәс:
Надежда Рагимова

Хотысат грипп эвыт тавтыста

Грипп-сит ара манты муш, тув сэмны ант катты микробытны ара туты. Там мушны татанг от рахыт кашитта, а иськи артытны мет ар хоят мушинга йита питл.

Там муш мушинг ёх эвыт янас ёха хунгхыт полшингны утты микробыт эвыт, тьякты полшинг нох сортат ювпины, сята утты микробыт пыль пита нох этыммитыт. Ситы тэваса янгхыт микробыт тыт рув пита ханнэхо тыпия питтыт па сит пата ханнэхо мушитта питл. Мушинг хоят хуттиты артны иситы микробыт ара мантыт.

Муша йиты рахыт иситы мослтыйты па ёшны вуся верты артны. Сирны ёшит иса пораны систамыт ат утсыт. Иситы муша рахыт йиты па хо

охшам па веш мунгхты сох тайман, но шенгк вера антом.

Ханнэхо тыпия питым микроб сора энымта питл, организм сит пата условияит таит. Хой так организм таит па тыпины микроб есят тотти отыт уттыт, си пораны грипп микробыт сорма йитыт. Сит пата кашинг хоят грипп мушны ант кашитл. Мет ар хоят там мушны кашанга ювынтты артны иса мир эвыт туп хутыммит шуп кашанга ювынтл.

Тух ёх ий пуш кашинга ювынтмет ювпины, кимит пуш иси мушны кашанга ант йитыт. Но там муш ар хорасып уттиит, сит пата иё сирны мушитым ёх грипп эвыт мошиттыт кашанга йита.

Там мушны кашанга ант йиты пата иса пораны

«Ханты ясан» газета лўңатты ёх!

Тәмхәтл мўң «Ханты ясан» газетаев 65 ол постәты вўраңән 23-мит иньщәсупсы хәншлўв. Юхды ясан тыв китаты: khanty-yasang-65@mail.ru.

23. Хәншаты, мәта хуятәт интәм «Ханты ясан» газетайн рәпитләт?

систама утта мосл. Кашанга ювым хоят янас ёх эвыт атэт тахины тайта мосл. Атэт хотйит тув пата антом ки, тув отты норет сохны лап ихытта мосл.

Хуттиты артны кашинг хоя унгыт па нётвус лап катлты мосл, тутн нэмотты ара антат рывыс. Си хотйитны, хота кашанг хоят улт, мосл тайта пэлки пуншийтты ишни, хотхары ванкутл тэхитыйтта мосл.

Кашанг хоят таим пормысыт па апыт ямыс тэхитта мосл: тув питата потырттыйны, унгыт па нётвус сохны лап йирынта. Кашанг хоят сохыт пуста мослтуп кавыртты ювпины.

Гриппаны ванкутл ай нявремыт кашанга ювынттыт, сит пата тывыт вера тавытта мосл там муш эвыт. Тывыт кашанг ёха вана эсла ант рахыт. Гриппаны мушитты ангики, нявремтат эсымны тапытат артны, унгыта па нётыта сох йирта мосл. Нявремыт ювпины ванта мосл, тутн тыв кашанг ёх таим пормысыт ёша антат вуйтисат, кашинг хоят атэт веш мунгхты сох ат таис.

М.И. Соколов, профессор
«Ленин пант хуват»,
№138(268),
19-мит ноябрь,
1959 от

Ангина па сам муш

Врач кашенг хоят иньсисыттыт: – Муйсыр кашины нанг сыры кашитыйтсын?

– Нэммотты кашины ма ант кашитсым.

– А путянгыт ки нумысман лопта.

– Па иртны ангинаны кашитыйтсым. Я, си муй каши хун?

– Антом – сит тавырт каши.

Врач ий кашенг хоят хосьны сам муш (порок сердца) каши кемынга версытэ, а тув сыры ан-

гина кашины кашитыс. Аты ки ванттэн ангина каши муй торас сама верл. Ангинаны кашитты хоят туп турл кашитл, а сама тув муй верл? Хоты па ат нумыса, а ангина каши сама шенгк тавырт вер верл. Мунг округевны мир кутны, а уны пельк шоши мир кутны ангина каши нартама кены кашия тунгытта.

Мосл лопта, что ангина кашия питы хоят, мухты ки врач хоси ёхытл па врач лекситты, памтыты верыт кашенг хоятны пайтыя ки

верта питтытэ, сиртны тур каши роммыт па унтыр тыпи туп сора иты питл.

Но и уттыт симись верыт. Хоят турл кашитта питыс – сит ангина каши. Тув врач хоси ант мантл, а нумысл, там каши айтат каши, сора парл. Но каши ант парл, а хатл тунгта хоят така кашитта питл. Иси артны кашитты хоят кур иттат, ёш иттат кашитта питтыт, сам итпет кашитта питл. Си сирны хоят мет тавырт сам мушны (порок сердца) ёхытта, а сит верны ревматизм, а сит эвыт кашитты хоят отынг

инвалидность хотымтл. Там верыт эвыт кемынг, что ангина – сит кены каши антом.

Ангина тавырт каши сэма катл и сит эвыт, что кашенг хоят тувтат кашитта питтыт. Си верыт тывтыт микробыт эвыт, матаит онтасны сам кашитта питл. Сит пата ангина каши тавырт кашия тунгытта.

З. Лаптев,
окружной больница врач
«Ленин пант хуват»,
№38 (169),
28-мит март,
1959 от

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№23 (3611), 08.12.2022

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель

Департамент общественных,
внешних связей и молодежной
политики Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Редакция

Директор, главный редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393

Тираж **2166** экз.
Заказ **4509**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.